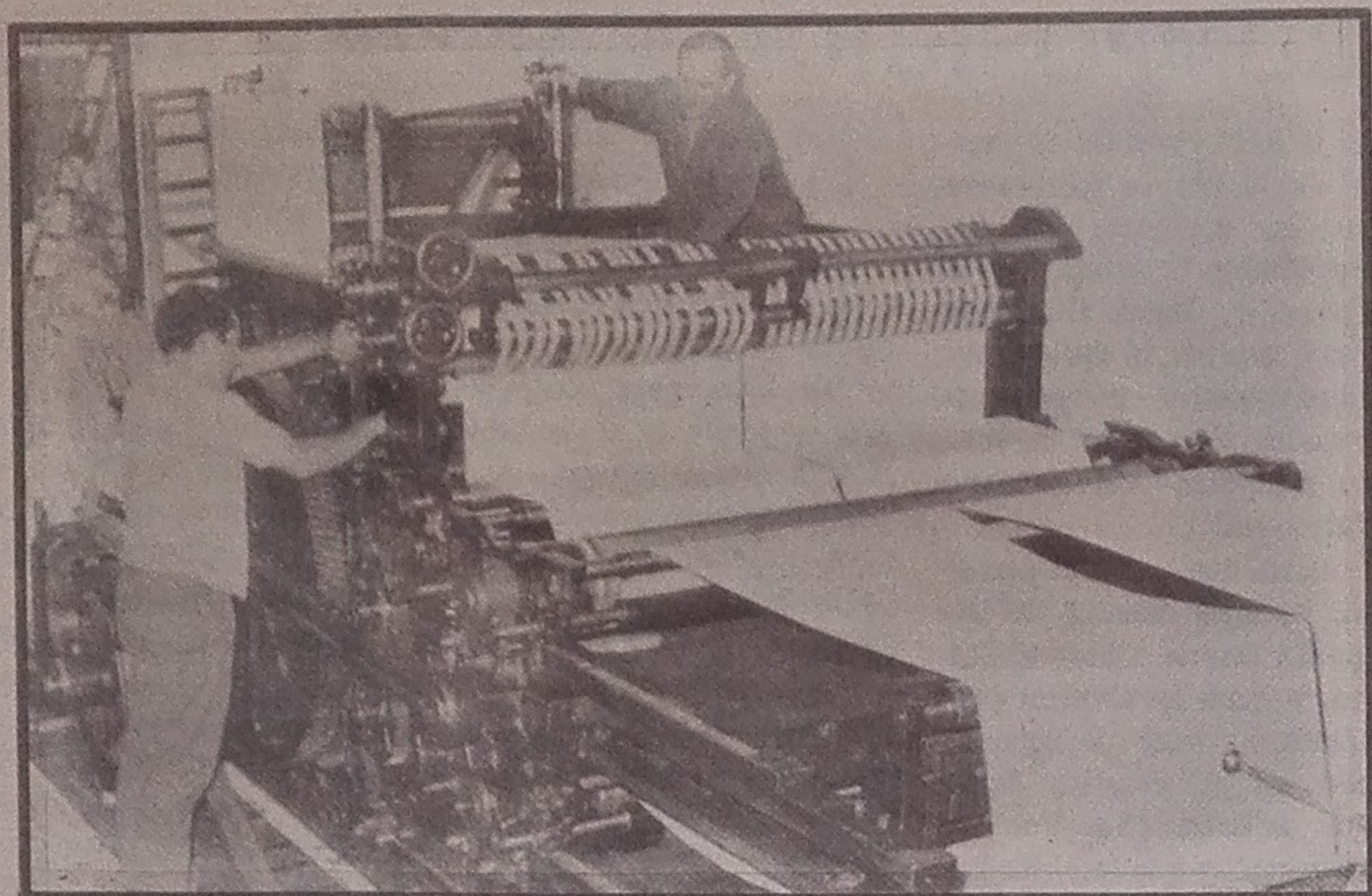

MENORCA 10.000

Una vieja máquina rotoplana que para nuestro diario constituía entonces el colmo del adelanto

Llàstima de títol per a un musical tragicòmic amb projeccions picaresques! Però 10.000 és un nombre seriós. No és que jo cregui en la màgia dels nombres, però realment 10.000 vegades de sortir al carrer per a un diari local, amb pretensions d'insularitat, és una cosa seriosa; no per allò de la serietat de l'ase, com va dir Unamuno; sinó pel paquet d'hores d'esforços, de feina, de suor, de tinta escampada per uns homes que de la nit en fan dia, per tal que al matí —normalment des del matí hagem pogut trobar la notícia, la farmàcia de guàrdia, el resultat del partit o aquell article que nosaltres —l'autor i el linotipista— haurem llegit un cap fins l'altre. Quantes col·leccions completes se'n deuen conservar dels 9.999 números del MENORCA? En sé de tres: la de l'Ateneu, la de la Casa de Cultura i la del mateix diari. N'hi deuen haver més: a l'Hemeroteca Nacional, a la biblioteca d'algun senyor amb uns bons porxos a ca seva... Són registres de la nostra història.

Fa una mica de por parlar de records. Por d'incórrer en errors i omissions. Caldria repassar la col·lecció del MENORCA però ni hi gos, són 9.999 exemplars i seguiré la via del record. Qui no se'n recorda d'aquell vell robust que era en Sebastià Triay i que tan bé cridava el MENORCA pels carrers de Maó els darrers anys de la seva vida? Ja no es tracta de quan cridava "La Voz de Menorca" o "La Traca"; el MENORCA va néixer a la postguerra i entre altres coses prohibides hi havia la d'anunciar els titulars pels carrers, ¿qui podia fer canviar l'ofici d'aquell veterani professional de la crida periodística? Segui per a ell primer record.

¿Què diu "es tebeo"? demanava la gent els anys quaranta, els cinquante, els... No és cap misteri que era temps de consignes, d'articles d'inseriment obligatori, de censura i de silencis, de temes tabú, etc. Record ben bé de quan els heroics japonesos van bombardejar, a Pearl Harbor, l'esquadra dels decadents nordamericans i quan —uns anys més tard— els heroics nordamericans van començar la defensa de la civilització occidental contra la URSS (vull dir contra Rússia; perquè aquelles

quatre lletres majúscules totes seguides eren lletres en desús obligatori). Hi van haver altres transicions. Un dia el MENORCA va perdre l'emblema. Es va dir que era per qüestió econòmica, la qual acabaria amb un sacrifici humà. A aquell home, només per això, li hem d'agrair la supervivència del diari (en Paco Pons Capó és la persona adient per a parlar d'ell). Un altre sacrificat —el de sempre a Maó— es va afuixar de la butxaca i finalment un grup, més apòstòlic que periodístic, es va posar al davant de la quixotesca empresa d'engegar cada dia les velles màquines d'embutir paper, a una illa d'entre 40 i 45 milers d'habitants, com era aleshores. I com que la funció crea l'òrgan es van familiaritzar —més o menys— amb el periodisme i poc a poc la nostra gran fulla parroquial —abans havia estat "movimental", com sap tothom— va esdevenir cada vegada més periodística. Un dia en Verger —a qui l'esport li va dur més d'un disgust— va fer una entrevista a un pescador de canya i ja no deixaria l'entrevista fins molt més tarde, quan se li va fer agra l'olor de la tinta. "El diari de tots els menorquins" començaria també a rebre una major participació en les "cartas al Director" de vegades per tal d'agrair el tracte rebut a la Residència Sanitària, però de vegades algú —de rigorós incògnit— viatjaria pels camins de la crítica municipal: que si hi havia un clot al seu carrer, que si s'havia fus la única bombilla d'entre quatre caps de cantó, etc. etc. Alguns esforçats articulistes d'afició col·laborarien amb frases alambinades —per no caure en els insospitables paranys de la interpretació maligna—. Aquí, a l'Illa hem estat molt prudents; no record si algú ha gosat mai a carregar-se, en el seu temps, la política econòmica del president De Gaulle per a carregar-se realment la d'altri; segons arribaren a fer a la premsa de fora certs periodistes que s'havien fet experts escrivint en clau.

Ah ¡La poesia! No em recordava dels poetes. Van crear ambient i l'acollida del diari va donar pas també als versotaires. Valdria la pena una nova antologia.

El MENORCA va augmentar de pàgines i de maquinària —primer de tot, una linotípica jubllada —i augmentar l'esforç per

cercar les pàgines esportives que solen anar per la part de darrera. Però també es va començar de mirar més les pàgines centrals destriant el gra de la palla, o cercant coses de l'Illa —els noms han variat— i sempre el compedi breu i sucós dels succeïts dels dia.

Un bon dia un senyor dels pocs que han gaudit del bisatge en la funció ministerial, va sorprendre els espanyols amb la llibertat de premsa, llibertat atenuada per l'article segon com saben bé els periodistes i ben bé l'anterior director del MENORCA i un bon dia un senyor de Maó fins i tot va fer públic que votaria un no en el Referèndum de desembre de 1966 i un altre va demanar qui garantia l'escrupolositat en l'escrutini. Era una "destapada" primerenca. El postreferèndum va desanimar altres intents...

Però abans ja s'havien desfermant unes curioses i provincianes polèmiques amb implicacions de caràcter lingüístic, a les que som tan aficionats els catalanoparlants. El Dr. Seguí com a director del MENORCA, i això se li ha d'agrair molt,

matemàtica moderna; que va ser cercat, llegit i comentat per la gent. Era un espai intencionadament crític i amb moltes incrustacions polítiques. Algun article és encara ben vàlid com aquell de "Diplodocus y dinosaurios" del malaguanyat i mai oblidat amic en Joan Mercadal. Amb un altre canvi de director, l'espai va desaparèixer.

També s'ha de mencionar d'aquell temps la "Página Universitaria" un autèntic diari dins el diari. Més tarde uns altres estudiants menorquins —també des de Barcelona— farien sortir "Tribuna universitaria" i després simplement "Tribuna" que va acabar a mesura que aquells estudiants s'esdevien llicenciats.

Una altra qüestió ben interessant —me'n deix moltes, ja ho sé— ha estat la línia en pro de l'autonomia administrativa de Menorca que ha desenvolupat el diari. Ha estat una constant molt digna i poc agraïda i en la que s'hauria d'insistir ara més que mai.

¿Què més, què més? La defensa pràcticament inútil de la integritat del paisatge,

Las linotipas que constituyeron el primer hito en la modernización de las instalaciones de "MENORCA"

mai no va barrar el pas a l'expressió en llengua catalana damunt el diari. Però no tothom es mostrava tan tolerant i com a bons menorquins —que és com dir especialistes en tot— es van proferir encerts i disbarats. La polèmica —una de tantes— es va polititzar per obra i gràcia d'un jove integrista —puix que es va ficar en religió, política i lingüística— que va declarar els seus oponents com a separatistes.

Des d'octubre de 1966 fins a març de 1967 —si no valg errat— un grup d'amics, arran d'un canvi de director, vam engegar un titolat "Espacio conexo" (o "Espai connexe" segons els casos) nom i llinatge deliberadament pedantesc i extret de la

ge, la tímida defensa contra l'opressió econòmica... i tantes coses més! A gust d'uns a disgust d'altres, el MENORCA ha estat una tribuna, de vegades dolorosa en veure retardada o negada la publicació d'articles comunicats o punts de vista. D'altres vegades ha estat ben bé un mitjà de conscienciació, sense deixar de banda la part d'evasió que també ha tingut. Acabem, ja sé que deix coses importants i ja ho he dit. Podeu pensar lliurement dues coses: que em falla la memòria o que em constreny la covardia. Com se vulgui... Llarga vida al MENORCA, que sigui de tots i que en faci 10.000 més!

Andreu Murillo

Ayer y hoy: estas son las portadas del primer ejemplar de "MENORCA" y la del diario de ayer